Ніна СЛЮСАРЕНКО,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
імені професора Євгена Петухова
Херсонського державного університету (м. Херсон)
e-mail: ninaslusarenko@gmail.com

ОСВІТНЯ КОМПОНЕНТА «СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА НАУКОВА ДИПЛОМАТІЯ»: З ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ

У першій чверті XXI століття завдяки повсюдній діджиталізації, яка відбувається досить швидкими (подекуди фантастичними) темпами, змінюються підходи до звичних процесів у всіх сферах життєдіяльності суспільства. Звісно, цифрова трансформація суспільства чи не в першу чергу стосується освіти, зокрема освітніх технологій.

Діджиталізація суспільства призводить і до швидкого розвитку так званої наукової дипломатії та підвищення її ролі у розвитку і стабілізації міжнародних відносин у сфері освіти.

У попередніх публікаціях ми вже зверталися до тлумачення терміну «наукова дипломатія», услід за О. Мирончук зазначали, що це «використання наукового співробітництва між країнами для вирішення спільних проблем і побудови конструктивних міжнародних партнерств» [1]. Крім того розглядали наукову дипломатію як інструмент поширення національної політики у сфері науки та освіти на міжнародному рівні [2]. А також дійшли висновку, що «значні можливості для розвитку наукової дипломатії надають сучасні освітні технології, зокрема інформаційно-комунікаційні, оскільки вони полегшують наукову співпрацю вчених різних країн світу, пришвидшують обмін інформацією (а подекуди, роблять його миттєвим), надають можливості для відкритого доступу до результатів наукових досліджень та ін.» [4, с. 140].

Відтак, особливе значення має ознайомлення молодих науковців з історією виникнення наукової дипломатії як частини публічної дипломатії, з відповідним понятійно-термінологічним апаратом, принципами та стратегіями, а також із неабиякими можливостями наукової дипломатії щодо спільного розв’язання світовою науковою спільнотою глобальних

викликів сьогодення та просування національної політики у сфері науки та освіти на міжнародній арені.

Саме тому вже понад п’ять років поспіль в Херсонському державному університеті здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти опановують освітню компоненту «Сучасні освітні технології та наукова дипломатія», навчальна програма якої «присвячена формуванню в аспірантів системного бачення сучасних освітніх підходів, технологій, зокрема інноваційних, а також принципів і стратегій наукової дипломатії у глобалізованому академічному просторі» [3]. Структуру цієї освітньої компоненти представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Структура освітньої компоненти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		лек.	сем.	с/р
Змістовий модуль 1. Інноваційні технології в освіті				
Тема 1. Теоретичні основи освітніх технологій. Педагогічні технології	11	2	2	7
Тема 2. Формування м’яких навичок (soft skills competencies) особистості засобами інноваційних освітніх технологій	11	2	2	7
Тема 3. Технології проєктного навчання та кейс-технології	11	2	2	7
Тема 4. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті	11	2	2	7
Разом за змістовим модулем 1	44	8	8	28
Змістовий модуль 2. Розвиток наукової дипломатії засобами інформаційно-комунікаційних технологій				
Тема 5. Роль наукової дипломатії у розвитку і стабілізації міжнародних відносин у сфері освіти	11	2	2	7
Тема 6. Використання Е-дипломатії та твіпломасі у процесі наукової співпраці вчених України та зарубіжжя	15	2	2	11
Тема 7. Сучасна нормативна база наукової діяльності та принципи академічної доброчесності	11	2	2	7
Тема 8. Новітні (контролюючі) технології для запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових роботах	9	2	-	7
Разом за змістовим модулем 2	46	8	6	32
Змістовий модуль 3. Робота з біженцями та особами, які пережили війну (мова викладання – англійська)				
Тема 9. Психічне здоров’я біженців та осіб, які пережили війну	2	2		
Тема 10. Сучасні технології збереження і відновлення психічного здоров’я	4			4

Тема 11. Перша психологічна допомога	6		2	4
Тема 12. Створення психологічно безпечного середовища на підставі розвитку фасилітативних вмінь	3		2	1
Разом за змістовим модулем 3	15	2	4	9
Усього годин	105	18	18	69

Джерело: [3].

Як бачимо, навчальна програма поєднує три змістові модулі: «Інноваційні технології в освіті»; «Розвиток наукової дипломатії засобами інформаційно-комунікаційних технологій»; «Робота з біженцями та особами, які пережили війну». Викладання третього модуля ведеться англійською мовою.

Опанування аспірантами першого модулю має на меті вивчення ними педагогічних технологій, які найбільш позитивно впливають на формування м'яких навичок особистості, а також сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, які нині забезпечують стрімкий розвиток наукової дипломатії.

Другий модуль спрямований на створення в аспірантів чіткого уявлення про наукову дипломатію, її виміри (science in diplomacy; diplomacy for science; science for diplomacy), першочергові завдання, нові інструменти, переваги і недоліки використання інформаційно-комунікаційних технологій в процесі розвитку наукової дипломатії тощо.

При вивченні третього модулю здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ретельно опрацьовують соціально-виховні технології, які використовуються при роботі з біженцями та особами, які постраждали від війни. Важливо зазначити, що йдеться не лише в цілому про проблему психічного здоров'я таких верств населення, як-от: мігранти, біженці, шукачі притулку та внутрішньо переміщені особи, а й про аспірантів та молодих науковців, які в умовах воєнного стану в Україні досить часто не мають змоги продовжувати свої дослідження, здобувати відповідний ступінь, підтримувати необхідні професійні зв'язки тощо.

Досвід викладання освітньої компоненти «Сучасні освітні технології та наукова дипломатія» довів її необхідність та доцільність. До того ж маємо численні схвальні відгуки від аспірантів, які, як правило, дуже зацікавлені в її опануванні, проявляють неабияку активність та вмотивованість.

Список використаних джерел:

1. Мирончук О. А. Роль наукової дипломатії у розвитку і стабілізації міжнародних відносин в умовах глобалізації. URL: https://www.researchgate.net/publication/342202528_Rol_naukovoi_diplomatii_u_rozvitku_i_stabilizacii_miznarodnih_vidnosin_v_umovah_globalizacii (дата звернення: 08.10.2026).

2. Слюсаренко Н. В. Наукова дипломатія як засіб просування національної політики у сфері науки та освіти на міжнародній арені. *Педагогічний альманах*: збірник наукових праць / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2026. Випуск 62. С. 81–88. DOI: https://doi.org/10.37915/pa.vi62.735 (дата звернення: 08.10.2026).

3. Слюсаренко Н. В., Пермінова Л. А., Коллі-Шамне А. В., Тавровецька Н. І. Навчальна програма Сучасні освітні технології та наукова дипломатія. Електроне видання з освітньої компоненти «Сучасні освітні технології та наукова дипломатія» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. 2025. URL: https://ekhsuir.kspu.edu/server/api/core/bitstreams/f8e8c7e5-c0fc-45fe-9382-a975f3343efc/content (дата звернення: 08.10.2026).

4. Слюсаренко Н. В. Розвиток наукової дипломатії засобами сучасних освітніх технологій. *Теоретико-методологічні основи розвитку освіти та управлінської діяльності* : матеріали VII Всеукраїнської (з іноземною участю) науково-практичної конференції, м. Херсон, 18 листопада 2021 р. / за ред. Кузьменка В. В., Слюсаренко Н. В. : у ІІ-х ч. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2021. Ч. ІІ. С. 137–140.